

# הלכות ומנהגי חב"ד

## שבת קודש פרשת לך-לך

י"א במרחשוון

במוצאי שבת - קידוש לבנה.

יום שני  
יג במרחשוון

תענית 'שני' בתרא.

יום רביעי  
ט"ו במרחשוון

סוף זמן קידוש לבנה - יום שלישי בלילה, אור ליום רביעי, בשעה 9:46.

בקריאת ההפטרה קרא הרבי: "וקוּי ה' יחליפו כוח" (ישעיה מ, לא) הצירי תחת הוא"ז<sup>2</sup>.

1) כן הוא שם הפרשה בתורה: אור, תורת-חיים וכו', עד היום-יום ולקטרי-שיחות ועד בכלל (מלבד כשבאים לקצר, שכותבים 'לך' פעם אחת, כמו בקובץ מכתבים שבסו"ס התהילים 'אהל יוסף יצחק' עמ' 197, קטע ד"ה כל התינוקות).

2) הרה"ח ר' יוסף-יצחק שיחי' אופן והרה"ח ר' טוביה שיחי' זילברשטרום (האחרון כתב הביתה כששמע זאת לראשונה מפי הרבי, כיוון שלמד לקרוא אחרת), כדעת האבן-עזרא שהביא המנחת-שי בתהילים לוט וכן הוא במסורה שבמקראות גדולות שלו ושלנו, וכן נדפס בחומש 'תורה תמימה' שממנו קרא הרבי את ההפטרות. ולא כדעת הרד"ק והמנחת-שי עצמו, וכנדפס בחומש היידנהיים, בתנ"ך קורן, בתנ"ך ברויאר (שממנו נעתק 'ספר ההפטרות - חב"ד', הוצאת קה"ת תשנ"ה) ובתיקון 'איש מצליח', שהצירי נמצא תחת היו"ד וקוראים "וקוּי". זאת למרות שלדעת הראב"ע והמסורה הנ"ל הרי בתהילים שם צריך לומר "וקוּי",

ולמעשה בכל ספרי התהילים, גם בתהילים 'אוהל יוסף יצחק' שלנו, נדפס "וקוּי", אם-כי לא ידוע איך קרא הרבי שם.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

ב"ה

# התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

## א'קסד

ערב שבת קודש

פרשת לך לך

י' במרחשוון התשע"ז



יוצא-לאור עליידי

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק

# מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י' במרחשוון ה'תשע"ז - י"ז במרחשוון ה'תשע"ז

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י' במרחשוון	ה'ל' תשובה פרק י"ד. מה אהבתי וגו'. ספר אהבה והוא ספר שני. ה'ל' ק"ש. בפרקים אלו. פרק א-ב.	ה'ל' כלים פרק יג.	מ"ע עג. י.
ש"ק	י"א במרחשוון	פרק ג-ד. ה'ל' תפלה וברכת כהנים. בפרקים אלו. פרק א.	פרק יד.	מ"ע י. ה.
א'	י"ב במרחשוון	פרק ב-ד.	פרק טו.	מ"ע ה.
ב'	י"ג במרחשוון	פרק ה-ז.	פרק טז.	מ"ע ה.
ג'	י"ד במרחשוון	פרק ח-י.	פרק יז.	מ"ע ה.
ד'	ט"ו במרחשוון	פרק יא-יג.	פרק יח.	מ"ע ה.
ה'	ט"ז במרחשוון	פרק יד-טו. ה'ל' תפילין ומזוזה וס"ת. בפרקים אלו. פרק א.	פרק יט.	מ"ע כו. יב.
ו'	י"ז במרחשוון	פרק ב-ד.	פרק כ.	מ"ע יג.

## זמני השבוע\*

תאריך	עלות השחר**		זמן ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	ד' 120 לפני הזריחה	ד' 72 לפני הזריחה							
ו', י' במרחשוון	4.04	4.52	5.13	6.13	8.43	11.25	11.55	4.43.2	5.09
ש"ק, י"א במרחשוון	4.05	4.52	5.14	6.14	8.44	11.25	11.55	4.42.6	5.08
א', י"ב במרחשוון	4.06	4.53	5.15	6.15	8.44	11.25	11.55	4.42.0	5.07
ב', י"ג במרחשוון	4.07	4.54	5.16	6.16	8.45	11.25	11.55	4.41.4	5.07
ג', י"ד במרחשוון	4.07	4.55	5.16	6.17	8.45	11.25	11.55	4.40.9	5.06
ד', ט"ו במרחשוון	4.08	4.55	5.17	6.18	8.46	11.25	11.55	4.40.3	5.06
ה', ט"ז במרחשוון	4.09	4.56	5.18	6.19	8.47	11.26	11.56	4.39.8	5.06
ו', י"ז במרחשוון	4.09	4.57	5.19	6.20	8.47	11.26	11.56	4.39.4	5.05

\* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.  
 \*\* לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.  
 \*\*\* זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

## זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש
לך לך	4:06	5:20	4:21	5:21	4:11	5:19	4:25	5:23
וירא	4:03	5:17	4:17	5:18	4:07	5:16	4:21	5:20

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

מערכת: לוי שייקביץ, יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

טל' 03-3731777, פקס: 03-9606169, 0793 ISSN 7474

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il



כל העילות וסיבת כל הסיבות מסבב להם עילות וסיבות שיבואו למקום ההוא, אשר שם הוטלה עליהם העבודה בעבודת הבירורים.

האדם הוא בעל בחירה בכל עניניו, ואין הדיעה העליונה חוסמת דרכי בחירתו, והדיעה שלמעלה אינה מכרחת את בחירתו כלל, אמנם מי שחוננו השי"ת דעת, ועובד את הוי' בתומ"צ ובעבודה שבלב בדרכי תורת החסידות, צריך לשום לבו ודעתו על כל הנעשה אתו עמו.

הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק אמר לי בשם אביו הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, במאמר הגמרא (תענית דכ"א ע"ב) לא מקומו של אדם כבודו אלא אדם מכבד את מקומו, דבכבוד יש ב' פירושים לשון כבדא וכאמרו"ל ע"פ ככד לב פרעה נעשה לבו ככבד, ולשון כבוד שהוא גילוי אור מקיף נעלה, וזהו לא מקומו של אדם מכבדו, כלומר מקררו אלא אדם מכבד את מקומו, שנותן לו כח ועוז להאיר את מקומו באור תורה ועבודה. וכשם דבירידת הנשמה בגוף הנה משביעים אותה תהא צדיק, דשבועה זו הו"ע השובע שממלאים אותה בכחות נעלים, שתוכל להשלים כוונת ירידתה, הנה כן הוא בכל אדם ואדם במקום שהוא, ניתנו לו כחות רוחניים הצריכים לו לעבודתו במקום ההוא להשלים הכוונה אשר בשבילה ירדה נשמתו להתלבש בגוף ככלל, ובפרט במי שהשגחה העליונה הביאתו בעילות וסיבות שונות ממקום למקום.

אחרי הדברים הקדושים אשר דיבר הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע עם המלמד החסיד נ"ע, הנה כל הדיבורים הביאורים וההסברים אך למותר המה, כי כל אחד ואחד לא רק שמבין ומשיג את הדברי קדש ודברי חיים הנאמרים בזה, אלא גם מרגישם בהרגש נפשי, ועלינו רק לשום לבנו ודעתינו איך ובאיזה אופן להביא הדבר הזה, לעשות סביבה של אור תורה ולימוד דא"ח מהכח אל הפועל, ולהתחנן אל הוי' בתפלה ותחנונים, כי הוא ית' יחוס וירחם להושיע כי יבוא בפועל טוב וטוב יהי' בגשמיות וברוחניות. הדו"ש ומברכו.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ כרך ד' עמ' שמ)

## הכוונה העמוקה – סוד הבירורים

...הנה אמרו"ל (במד"ר ובפסיקתא) ע"פ קול דודי הנה זה בא כו' מקפץ על הגבעות, קול דודי זה מלך המשיח, בשעה שהוא אומר בחדש הזה אתם נגאלין כו', אחד מכם גולה לברברי ואחד לברטניא. הרי מה שהאחד גולה לאיזה מקום, כי אין האדם הולך מעצמו, וכמו הרגל שאינו הולך מעצמו (דגוף ההילוך הוא ברגל, אבל הכח על זה שיוכל ללכת אינו מעצמו), כ"א מהראש, כן בני ישראל נקראים רגלי השכינה שהם הרגלים, והשכינה היא הראש המנהיג את הרגל, א"כ מה שהאחד הולך לאיזה מקום, הוא עפ"י הולכת והנהגת הראש, שהוא הדעה העליונה,

יש בזה כוונה עמוקה, והכוונה היא סוד הבירורים, אשר בזה וע"י זה הוא הגאולה, ובשביל זה הוא מה שכארבע רוחות השמים פרשתי אתכם, דכמו שאי אפשר לעולם בלא רוחות, כך אי אפשר בלי ישראל, שהם מאירים את חשכת העולם, ע"י שבאים ומאירים באור התורה ואור המצוה, בקרב ביתם, תחלה בעצמם לקבוע עתים לתורה, כל אחד כפי יכולתו, בנגלה עמוד גמרא, או אגדה, מעט דא"ח, כתב או דרוש נדפס, ובקרב אנשי ביתו להנהיגם בדרך התורה והמצוה שהי' בהם חיבת הקדש, האלט האבין תורה און מצות, שזה נעשה ע"י שרואים שהאב בעצמו לומד ומחבב תורה, ורואי' שלומד, כמו"כ הבנים חפצים בזה (שזהו כחות פנימים, מה שהאב פועל בהבנים ובנות בדרך ממילא). ועוד זאת כאשר יש זמן על לימוד וקבוע פועל בעצמו ביותר, ובמילא מדברים בזה, וערט דער רוח אין שטוב, אז תורה און קיום המצות הוא עיקר האדם, וזהו תכלית היופי. והשי"ת יהי' בעזרו.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ כרך י"ד עמ' קצב)

# ב"לך לך" החל סוד הביירוים

בכל אדם ואדם במקום שהוא, ניתנו לו כחות רוחנים הצריכים לו לעבודתו במקום ההוא להשלים הכוונה אשר בשבילה ירדה נשמתו להתלבש בגוף בכלל, ובפרט במי שההשגחה העליונה הביאתו בעילות וסיבות שונות ממקום למקום • ממכתבי כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע

ב"ה, כ"ה ניסן תרח"ץ  
אטוואצק  
...שלום וברכה

במענה על כתבו [ה]ש"ת יחזק בריאותו ובריאות זוגתו תי' ויעזרהו בכל הדרוש להם בגשמיות וברוחניות.

בדבר מעמדו ומצבו הרוחני שחוזר דא"ח בכל ש"ק ולומד שיעור גמרא ומשניות ברבים, הנה הנה בודאי ת"ל בעד זה וטוב הדבר, אבל ידוע מאמרו של הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק מוהרר"ש זצוקללה"ה נבג"מ ז"ע שענה לאחד על יחידות בזה"ל "צי אז גוט איז גוט, איז בעסער ניט בעסער, גוט איז גוט, און בעסער איז בעסער" – וכי מאחר דטוב הוא טוב האם בשביל זה המעולה אינו משובח? הטוב הוא טוב והמעולה הוא משובח.

העבודה, היא בכל אדם לפי מהותו ומעלתו.

מי שיש בידו לנקוב מרגלית או ללטוש אבנים טובות ועוסק בעבודת מלאכת אפיית לחם, הגם שהיא עבודה ומלאכה הצריכה במאד, בכל זה לחטא יחשב לאיש ההוא.

הנהו אחד מתלמידי התמימים הבעלי כשרון, אשר פעמים רבות דיבר הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק זצוקללה"ה נבג"מ אודותו לשבח, וכמה תקוות טובות הי' לו להוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק עליו, אשר בכל מקום היותו יאיר באור תורה ויעשה סביבה של חסידים ואנשי מעשה, כעל אחד מנבחרי התלמידים יחיו. הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק זצוקללה"ה נבג"מ ז"ע שאל את אחד המלמדים שהיו אצלו ביחידות, אם יש להם קביעות ללמוד דא"ח בימי החול ובש"ק.

ויענהו המלמד, כי הבע"ב הם חסידים ויראי אלקים, אבל ללמוד דא"ח אין להם חשק כל כך ולומדים רק בש"ק.

ויאמר הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק זצוקללה"ה נבג"מ ז"ע: ולא יזהה מטרה הביאך השי"ת מעיר פלונית דחבל ווילנא לעיר פלונית בחבל חערסאן, אם רק בשביל המלמדות הי' יכול להזמין לך תלמידים גם במקום מגורך או בסמוך לך, והאם שמת אל לבך כי מד' מצעדי גבר כוננו בשביל כוונה פנימית.

מאז שאמר הקב"ה לאאע"ה לך לך מארצך וגו' וכתוב ויסע אברם הלוחך ונסוע הנגבה, הותחל סוד הביירוים, ועפ"י גזירת ההשגחה העליונה האדם הולך למסעותיו במקום אשר הניצוצות שצריכים להתברר על ידו מתכים לו שיבררם כמו האסורים החבושים בבית האסורים מחכים לגאולתם, הצדיקים שהם בעלי ראי' רואים הם באיזה מקום הביירוים שלהם מחכים להם והולכים שמה בעצמם, ועמא דבר הנה עילת

# 'לך לך' מה'מזרח'

אברהם אבינו היה מלך, ועם זאת, כשנצטווה "לך לך" – עזב את כבודה של מלכות והיטלטל בשליחות הקב"ה • הוראה נפלאה מחברי הסנהדרין, שהיו 'רופאים ועורכי דין', ועם זאת – חגרו מותניהם והסתובבו בעיירות למצוא את הצריך תיקון, ואם יהודי נכשל הרי זו אשמת הסנהדרין!... • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ב. וכיוון שעניין זה מספר הקב"ה בתורה, מלשון הוראה<sup>9</sup>, הרי זו הוראה עבורנו לדעת כיצד צריכים אנו להתנהג:

יכול משהו לחשוב שמוטב לו לישב בביתו, בעירו, במקום של כבוד – שאז יוכל לפעול יותר בענייני יהדות, בנוגע לעצמו, ובדרך ממילא גם בנוגע לאחרים,

– נדמה לו שהוא "קיסר"... ואין זה לפי כבודו לצאת לדרך ולחזור בעיירות כו', ומה גם שהדבר יידע לקרוביו, וגם למחותניו, ואז תרד חשיבותו בעיניהם; ומלביש זאת ב"קדושה", באמרו, שכאשר תקטן חשיבותו תקטן גם יכולת השפעתו... – מה שאין כן כאשר ילך בדרך, אזי הדרך ממעטת פריה ורביה וממעטת את הממון וממעטת את השם.

ובכן: במה דברים אמורים שההליכה בדרך גורמת היזק – רק כאשר נמצאים תחת שליטת הכוכבים ומזלות; אבל כאשר מדובר אודות יהודי שהולך בשליחותו של הקב"ה – שאז נעשה אצלו על דרך מה שנאמר באברהם<sup>10</sup> "ויוצא אותו החוצה גו'", "אמר ליה צא מאצטגנינות שלך שאין מזל לישראל, מאי דעתך דקאי צדק (שהוא מזל שלך) במערב (שהוא מקום מצונן ואין ראוי להוליד), מהדרנא ומוקמינא ליה במזרח" (שהוא מקום חום)<sup>11</sup>, וזהו "ויאמר הבט (מלמעלה למטה)

א. אודות אברהם אבינו, היהודי הראשון, "אחד היה אברהם"<sup>1</sup> – מצינו שהיה מלך, כדאיתא במדרש<sup>2</sup> על הפסוק<sup>3</sup> "עמק המלך", "שהושוו שם כל האומות והמליכו את אברהם עליהם".

ואף-על-פי-כן, אמר ה' אל אברהם "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך וגו' ואגדלה שמך"<sup>4</sup>, וכדאיתא במדרש<sup>5</sup> "למה היה אברהם אבינו דומה לצלוחית של פלייטון"<sup>6</sup> (שמן מרקחת ותערובות בשמים) . . מונחת בזוית, ולא היה ריחו נודף (והיינו, שכאשר נמצאת במקום משומר, עטופה ומצוחצחת, אינה ממלאת את תכליתה, לא יודעים מה יכולה לפעול, ומהו הצורך בה), כיוון שהיתה מיטלטלת היה ריחו נודף, כך אמר הקב"ה לאברהם אבינו טלטל עצמך ממקום למקום ושמןך מתגדל בעולם".

והיינו, שאף-על-פי "שהדרך גורמת לשלשה דברים, ממעטת פריה ורביה וממעטת את הממון וממעטת את השם", מכל מקום, נאמר לאברהם "ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך", "הבטיחו על הבנים ועל הממון ועל השם"<sup>8</sup>.

(1) יחזקאל לג, כד.

(2) ב"ר פמ"ג, ה. הובא בפרש"י עה"פ לך לך יד, יז.

(3) לך לך שם.

(4) ר"פ לך לך.

(5) ב"ר פל"ט, ב. תנחומא לך לך ג.

(6) כ"ה בתנחומא שם.

(7) פי' עץ יוסף שם.

(8) לך לך יב, ב ובפרש"י.

(9) ראה זח"ג נג, ב. רד"ק לתהלים יט, ת. ועוד.

(10) לך לך טו, ב ובפרש"י.

(11) שבת קנו, סע"א ואילך (ובפרש"י).

## כשהולכים לישון כיהודי – קמים כיהודי

הסיבה לטמטום המוח הדק היא מפני שאין קריאת שמע שעל המיטה. כשהולכים לישון כיהודי, כשהוא עושה את חשבון יומו ומקבל על עצמו החלטה טובה להיות שונה מחר, ואכן להתעסק בעבודה, ולפני השינה מהרהרים בדברי תורה עד שישינים, הרי כשהולכים לישון כיהודי, ישן יהודי וקם יהודי מהשינה, ב"מודה אני" מתוך חיות. ואילו אם הולכים לישון בלי חשבון, ישנים באופן גס, שינה גסה היא גסה, וקמים ישנוניים.

## "שויון" המביא לחורבן

כשמגדלים זקן ופיאות, לובשים מלבושים הוגנים, יש בכך משום הגדרה והגבלה מסויימות, שלא שייכות לשום סביבה אחרת, ואשר ממילא שייכים לסביבה של תורה ומצוות. אך כשגוזזים את הזקן, מייפים אותו או משתמשים בסם, מסירים בכך את ההגבלה וההגדרה, ואז הוא שווה לכל אחד אחר. החוט הישר שכולם שווים, כלומר שאנשים התחילו להשתוות ביניהם, כשאחד עושה משהו גם הוא צריך לעשות כך – הביא לחורבנות רוחניים, ובכך נכללים גם פלפולים מסויימים על יסוד "כשהזולת עושה כך, מותר גם לו לעשות כך".

## הלהבה תשפיע לחזור אל השורש

דברי הימים החסידיים במשך מאה ועשרים שנה (תקע"ב-תרצ"ב), והאירועים השונים בבתי החסידיים הראו לנו, שגם אם בבתי אחדים החל האור החסידי להתעמעם, הלהט החסידי – להצטנן, בכל-זאת נשארו בעזרת ה' ניצוצות גדולים של חיבת הקודש, ויש לקוות לה' יתברך שהלהבה תשפיע לשוב אל השורש, ירחם ה' יתברך עליהם בגשמיות וברוחניות.

(קטעים מסעודת י"ג בתמוז תרצ"א בישיבת תומכי תמימים בווארשה. ליקוטי דיבורים – מתורגם ללה"ק – עמ' 1089-1080)

"חכמים ונבונים, מופלגין בחכמת התורה... יודעים קצת משאר חכמות כגון רפואות וחשבון ותקופות ומזלות ואצטגנינות ודרכי המעוננים והקוסמים והמכשפים... ושידעו ברוב הלשונות"<sup>14</sup>.

ולכאורה, מהו הצורך בחברי הסנהדרין דווקא בשביל להיות נע ונד ("א" וואַנדערער") בעיירות ישראל, ללמד אל-ף-בי"ת כו', ולהורות לבני-ישראל על דבר שמירת שבת וכיוצא בזה – כיצד יוכל בתפקיד זה להשתמש בכל הידיעות שבזכותם

גוי' וספור הכוכבים", להיותך למעלה מהם, ואין לך מה להתחשב בהם – אזי לא זו בלבד שהדרך אינה ממועטת את הבנים והממון והשם, אלא אדרבה כו'.

וכפי שמצינו בשעה שהתחילה היהדות בעולם אצל היהודי הראשון, אברהם אבינו – שנצטווה "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך", מכל המקומות שבהם ישב בכבודה של מלכות, ולהיטלטל ממדינה למדינה, ולא עוד אלא שמיד

## אין ברירה אחרת מלבד מילוי שליחותו של הקב"ה, ולא רק במקום שמתאים לו, אלא גם כשנמצא ברחוב – "מתאים לו" לעסוק בשליחותו של הקב"ה

נתמנה לסנהדרין גדולה!?!  
אף-על-פי-כן אומר בתנא דבי אליהו, שכאשר סנהדרין אינם מתנהגים באופן כזה (לחגור חבלים במותניהם ולחזור בעיירות ישראל כו'), הרי הם אשמים בהריגתם של ישראל!...

והיינו, שכתוצאה מזה שאינם מחזרים בעיירות ישראל ללמד כו', יתכן שבמשך הזמן ימצא יהודי שהם יצטרכו לשפוט אותו משפט מות, ואז נקראים הם סנהדרין "חובלנית" (קטלנית)<sup>15</sup> – לא בגלל שלא פסקו את הדין לאשורו, אלא בגלל שהם היו יכולים למנוע שיהודי זה לא יבוא למעמד ומצב שיתחייב משפט מות, אילו היו באים לעירו ומלמדים אותו וכו'<sup>16</sup>, ונמצא, שכאשר יהודי עובר עבירה שיש בה איסור לאו – מגיע לסנהדרין מלקות, ואם עובר עבירה חמורה יותר שחייבים עליה מיתה – נקראת הסנהדרין "קטלנית": הם הרגו נפש מישראל!

וזהו ההוראה לכל אחד ואחד:  
ישנם החושבים שכדי לשאת חן בעיני החברים, בעיני המחותרים, בעיני בעלת-הבית ("בא די אייגענע בעל-הבית'טע") – צריכים לשבת בראש,

בבואו למדינה הראשונה נעשה רעב בארץ<sup>12</sup>, ואמרו לו, שבגללו נעשה הרעב... ואף-על-פי-כן, זו היתה הדרך שעליה נתברך – "והיה ברכה" – בג' הדברים: בנים ממון ושם.

וכן הוא בנוגע לכל אחד ואחד מישראל:  
כדי שיהודי יתגדל ("ואגדלה גו") – ברוחניות או בגשמיות או בשניהם – אין לו ברירה אחרת מלבד מילוי שליחותו של הקב"ה,  
ולא רק במקום שמתאים לו ("וואו אים שטייט אן") – כאשר יושבוהו ב"מזרח", יכבדוהו ב"עלייה", ועלייה חשובה ("די שענסטע"), אזי יעשה "טובה" להקב"ה ויברך ברכה,  
אלא גם כשיושב ב"מערב", וכשנמצא ברחוב – "מתאים לו" לעסוק בשליחותו של הקב"ה.

ג. ובעניין זה יש הוראה גם מהנהגת הסנהדרין – כדאיתא בתנא דבי אליהו רבה<sup>13</sup> ש"היה להם (לחברי הסנהדרין) לילך ולקשור חבלים... במותניהם... ויחזרו בכל עיירות ישראל... וילמדו את ישראל כו":  
כדי להתמנות לסנהדרין – צריכים להיות

## 'הפצת היהדות': ספר חובה לשליח ולכל יהודי



**החובה לקרב יהודים לתורה ואין לעשות זאת - לאור תורתו והדרכתו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש**

הספר מציג את גישתו הייחודית של הרבי לנושא זה, מפרט את שפע הברכות המובטחות לעוסקים בכך, ומביא שלל הוראות באשר לכל ההיבטים בפעולת קירוב הלבבות

ליקוט: הרב אברהם שמואל בוקיעט • עריכה: מנחם ברוד • הוצאת צאגו"ח • 368 עמודים

הפצה: קה"ת, חי.ש. להשיג בחנויות הספרים ובטל' 1700-704120

14) רמב"ם הל' סנהדרין פ"ב ה"א.ו.  
15) מכות ז, א. רמב"ם שם פ"ד ה"י.  
16) ראה לקו"ד ח"ב שכב, א ואילך.

12) לך לך יב, יו"ד ובפרש"י. ב"ר פ"מ, ב. פרדר"א פכ"ו. וראה תולדות יצחק (להר"י קארו) עה"פ.  
13) פ"א.

# כל חסיד הוא "משפיע"

**צריך להשפיע על הסביבה ולא להיות מושפע מהסביבה ה'בעל-בית' הפשוטה • האמרה הנואשת "מה לעשות" היא שקרית ומהווה שורש להרבה טעויות • על זקני החסידים לקרב את האברכים ולהעמידם במקום אורה • למרות הכול יש די ניצוצות גדולים של חיבת הקודש שבכוחם להצית מחדש את הלהבה**

## הייאוש נובע משקר ועצלות

באוויר מרחפת דעה כוזבת, שכעת הוא שינוי הזמן, הזמן השתנה, כיום המצב אינו כפי שהיה בעבר, ומשמיעים פתגם "מה לעשות". ה"מה לעשות" הוא מלא ייאוש ונובע מעצלות ושקר. שלושה דברים אלה – שקר, עצלות וייאוש, הם שלוש הרגליים שעליהן בנוייה הדעה הכוזבת שממנה באות הרבה טעויות.

## לצאת מה"בוץ"

בעבר היו זקני החסידים מקרבים את האברכים בקירוב פנימי. אהבו באמת את האברך, ראו את חסרונותיו והבינו את מעלותיו, ועזרו לו לצאת מהבוץ ולהתייצב במקום אורה, אך האברכים ידעו שצריכה להיות מציגים דרך-ארץ. הדרך-ארץ החסידית בימים עברו היתה בביטול פנימי. הרגישו במעלתו של החסיד המבוגר ובנחיתות העצמית. על כל צעד ושעל למדו כיצד להיפטר ממומי בני אדם וכיצד לוקחים עצמם בידיהם להתעלות להיות בן אדם, ומזמן לזמן עלו והתעלו יותר ויותר.

## צריכים ליצור "סביבה"

יש האומרים שאין להם סביבה, אין עם מי להחליף אמרה חמה. כיצד הם לא מתביישים לומר כך? בעזרת ה' הם יושבים במדינה שאין בה ברוך ה' מניעות על לימוד התורה, כיצד איפוא אין לו סביבה, הרי זו הוראה שהוא לא קיים!

ידידנו אנ"ש בכלל ותלמידי התמימים בפרט שוכחים שעל כל אחד מהם להיות משפיע. הוא צריך ומוכרח להשפיע על הזולת. כלומר, לא רק בהנהגתו העצמית, הן בתפילה ובקביעות עיתים לתורה, והן במידותיו לדרוש בטובת זולתו, אלא גם מן ההכרח שכל אחד יחפש ויתמסר לכך כיצד להשפיע על הזולת, לקרבו לתפילה, לתורה ולמידות טובות. צריכים להשפיע על הסביבה וליצור סביבה. לא להיות מושפע מהסביבה ה'בעל-בית' הפשוטה. ואלה האומרים שאין להם סביבה, שיוכלו לומר שם אמרה חמה, הרי זו הוראה ש"הוא" לא קיים, הוא אינו כפי שצריך להיות.

וממולדתך ומבית אביך" דקדושה<sup>18</sup>: "ארצך" קאי על הרצונות של קדושה, "מולדתך" קאי על הרגילות שמצד הטבע של נפש אלקית, ו"בית אביך" קאי על הקב"ה, אבינו שבשמים, והיינו, שצריך לעזוב כל עניינים אלה, כדי לילך לדבר עם יהודי שאינו יודע מאומה אודות עניני קדושה, שלכן צריך להתחיל את השיחה עמו מדברים כאלה שאצלו הם "דברים בטלים", ולאחרי זה יוכל להניח עמו תפילין –

וכשיושבים שם צריכים "להתנפח" ("בלאָזן זיך")... ומזמן לזמן לומר איזה דבר התעוררות ("זאָגן אַ וואָרט"), שצריכים ללמוד תורה ולקיים מצוות. ועל זה באה ההוראה – כפי שכבר היה לעולמים: בסנהדרין גדולה ישבו לומדים גדולים, שידעו נגלה דתורה ונסתר דתורה, וידעו גם חכמת הרפואה ותורת המשפטים (רופאים ועורכי-דין), וכל שאר החכמות שבעולם שהיו צריכים לידע כדי לפסוק דינים; ואף-על-פי-כן, במה התבטאה

**בסנהדרין ישבו לומדים שידעו נגלה דתורה ונסתר דתורה, וגם חכמת הרפואה ותורת המשפטים, ואף-על-פי-כן חגרו מותניהם בחבלים וחזרו בעיירות ישראל כדי לשמור יהודי מאיסור**

הנה דווקא על-ידי זה נעשה "ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך", שזוהי הברכה "על הבנים ועל הממון ועל השם". ואז מתקיים הפסוק "אחד היה אברהם וירש את הארץ", והיינו, שאף-על-פי שבתחילה "אחד היה אברהם", שנקרא "אברם העברי"<sup>19</sup>, על שם ש"כל העולם כולו מעבר אחד והוא מעבר אחד"<sup>20</sup>, הנה לאחר זה "וירש את הארץ", היינו, שהפירות והפעולות שלו מתפשטים עד שכובשים את כל הארץ שנמצא בה.

(מהתנועות "ג' תמוז ה'תשי"ד. 'תורת מנחם – התנועותיות' תשי"ד חלק ג' (יב) ע' 100-97)

(18) ראה גם שיחת י"ג תמוז (לקמן ע' 120 ואילך). וש"נ.  
(19) לך לך יד, יג.  
(20) ב"ר ספמ"ב.

עבודתם על-פי דין תורה – לחגור מותניהם בחבלים, ולחזור [לא בירושלים, עליה נאמר<sup>17</sup> "מלאתי משפט", "מלתי כתיב", שהיו בה ארבע מאות ושמונים בתי מדרשות, כמניין "מלתי", אלא] בעיירות ישראל כדי לשמור ולהציל יהודי מאיסור מיתה, איסור כרת, איסור לאו, ואפילו דקדוק קל של דברי סופרים.

הנהגה כזו היא הנהגה הראויה לישיבה בסנהדרין באופן כזה שממשיכים ומביאים חיים בעולם, ולא להיפך חסוֹשֵׁלֹם.

ד. וכאמור, כאשר הולכים בשליחותו של הקב"ה באופן ד"לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך", – גם כאשר בשביל זה צריכים לעזוב את "ארצך

(17) ישע"י א, כא. איכ"ר פ"ב, ד.

# הפצת פנימיות התורה ללא הגבלה

ואז נזכה ל"ונגלה כבוד ה'" בגאולה השלמה

בווהר סוף פרשתנו איתא: "אמר רבי יוסי, כתיב יבקע כשחר אורך וגו'. זמין קב"ה לאכרזא על בנוי ויימא אז יבקע כשחר אורך וארוכתך מהרה תצמח והלך לפניך צדקך וכבוד ה' יאספך"...  
סיום הזוהר בפסוק זה אינו כדי לסיים בדבר טוב בלבד, כי אם סיום בדבר טוב השייך לעניין זה – גילוי הסודות וזין דאורייתא לעתיד לבוא, תמורת היותם עתה בהתכסות והעלם...  
ולכן, כאשר נמצאים בסוף ו"אחרית הימים", בסמיכות ממש לגאולה העתידה – אזי צריך להיות הגילוי דפנימיות התורה באופן ד"פוצו מעיינותיך חוצה", בכל מקום ומקום, ובלא כל הגבלות.  
דנהג מבואר באיגרת הקודש (ס"ו) ש"כל חכמת הקבלה הייתה נסתרת בימיהם (של התנאים) ונעלמה מכל תלמידי חכמים, כי אם ליחידי סגולה, ואף גם זאת בהצנע לכת ולא ברבים".  
אבל מזמנו של האריז"ל – "מותר ומצווה לגלות זאת החכמה", ומדור לדור הולך וגדל ההכרח לגלות את הלימוד דפנימיות התורה, כך שלא זו בלבד ש"מותר ומצווה לגלות", אלא זהו דבר הכי מוכרח...  
ויש לקשר עניין זה עם... כללות העבודה ד"ויעקב הלך לדרכו":  
כללות העניין ד"אז יבקע כשחר אורך גו'" – קשור עם יעקב, כמבואר בסידור (שער הסוכות רנז, ד ואילך) ש"יעקב הוא אותיות יבקע, ועל כן הוא אומר אז יבקע כשחר אורך גו'".  
וזוהו הקשר עם כללות העבודה ד"ויעקב הלך לדרכו" – עבודתו של כל אחד ואחד מישראל (ויעקב הלך לדרכו") בהפצת המעיינות חוצה באופן ד"אז יבקע גו'".  
וההוראה מזה – בפשטות:

מכיוון שנמצאים אנו ב"אחרית הימים", ולפי כל הסימנים המבוארים בסיום מסכת סוטה נמצאים אנו בסמיכות ממש לביאת אליהו הנביא זכור לטוב [כסיום מסכת סוטה], "מבשר טוב", מבשר הגאולה העתידה, וכבר כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה – אזי צריכים להוסיף בגילוי פנימיות התורה בכל מקום ומקום, ללא כל הגבלה, "פוצו מעיינותיך חוצה".  
ולכל לראש – הפצת היהדות בכללותה, החל מאל"ף ב"ית של יהדות, ובאופן שבזה גופא (באל"ף ב"ית של יהדות) ניתנים גם העניינים הכי נעלים, עד לבחינה ד"צחצחות" וכל זה – באותיות הכי פשוטות, בהתאם למעמדו ומצבו.  
וכאשר מקבלים החלטות טובות בנוגע להתעסקות בהפצת היהדות והמעיינות חוצה... אז יהיה העניין ד"וירא אליו ה'" (כפי שהולכים לקרוא בתפילת מנחה) באופן ד"ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו גו'" בגאולה האמיתית והשלמה עליידי משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש, "מיד הן נגאלין".

(מהתוועדות שבת קודש פרשת לך לך, ח' במרחשוון תשד"מ – 'תורת מנחם – התוועדות' תשד"מ, כרך א, עמודים 442-453 – בלתי מוגה)

תשלום השכר הוא "כמעשהו", מהו החסד בזה? אלא – החסד הוא שתשלום השכר הוא נצחי ובלתי-מוגבל – כ"מעשהו" של הקב"ה.

(ספר-המאמרים תרצ"ט, עמ' 85-84)

## ויוצא אותנו החוצה (טו,ה)

אמר לפניו – ריבוננו של-עולם! נסתכלתי באצטגנינות שלי, ואיני ראוי להוליד בן. אמר ליה: צא מאצטגנינות שלך, שאין מזל לישראל (שבת קנו)

התוספות הקשו על זה: איך אפשר לומר שאין מזל לישראל, והרי אמרו רז"ל (מו"ק כח) "בני, חיי ומזוני – לאו בזכותא תליא אלא במזל תליא"?  
מתרץ זאת אדמו"ר הזקן:

ודאי שיש מזל לישראל, כדמוכח גם ממה שאמרו רז"ל (שבת נג) "אדם אית ליה מזלא", וכן – "הכול תלוי במזלא" (זוהר ח"ג רפט). אלא שאינה דומה בחינת המזל של ישראל לבחינת המזל של אומות העולם. המזל של אומות העולם הוא – המזלות, שבעים השרים והכוכבים, שחלק ה' להם; ואילו ישראל אינם נתונים תחת שליטת המזלות, ומזלם הוא בחינת "אין", שלמעלה מהשתלשלות. וכך יש לפרש את מאמר חז"ל: "אין – מזל לישראל", המזל של ישראל הוא בחינת ה'אין'.

(ליקוטי תורה, עא,ב)

## והאמין בה' ויחשבה לו צדקה (טו,ו)

כלום יש פלא וחיידוש בזה שאברהם אבינו ע"ה, שמסר את עצמו למיתה על קידוש ה' בכבשן האש, האמין בהבטחת ה' שיהיה לו בן?  
אמר אדמו"ר הזקן:

תשוקתו של אברהם היתה שיהיה לו בן שיירש את אופן עבודתו בעבודת ה'. ועל זה הובטח "אשר יצא ממעיך הוא יירשך". אבל הוקשה לאברהם: הלא יצחק הוא בעל בחירה, וכיצד אברהם יכול להיות בטוח שילך בעקבותיו? לכן נחשב לו לזכות העובדה שהאמין בהבטחה זו.  
כיצד, באמת, היה יכול הקב"ה להבטיח הבטחה כזו, והרי עליידי כך שוללים ממנו את הבחירה החפשית? אלא הידיעה שלמעלה אינה מכריחה את הבחירה, כידוע.

(שמועות וסיפורים, חלק ג, עמ' 203)

## וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי (טו,ז)

הרבי הרש"ב נ"ע אמר:  
"וגם את הגוי אשר יעבדו" – זה שיש שליטה לאומות העולם על ישראל ("אשר יעבדו" לשון פועל יוצא), "דן" – הוא מפני שבני ישראל נדונים ונשפטים.  
"אנכי" – על חוסר דבקותם ב"אנכי ה' אלוקיך"...

(ספר-השיחות תש"ג, אות מג, עמ' 74)

# פרשת לך-לך

למען ייטב לי בעבורך (יב,ג)

ייתנו לי מתנות (רש"י)

יש להתפלא על אברהם: האם היה מוכן להכניס את שרה למצב סבוך ומסוכן רק כדי שיקבל מתנות?! ויש לומר, דהנה הקב"ה הבטיח לאברהם שעלידי "לך לך" יזכה ל"ואברכך" (במזון, רש"י), ואברהם היה סבור, שהירידה למצרים באה לו מן השמים, כדי שתתקיים הברכה. לכן אמר "אמרינא", כי ראה בכך יצירת כלי טבעי לקיום הברכה (וכך אמנם אירע בפועל, כמסופר בהמשך). ואף בפנימיות העניינים כך: אחת המטרות של הירידה למצרים היתה – בירור ניצוצות הקדושה שהיו שם. לכן אמר אברהם "אמרינא", כדי ליישם מטרה זו בצורה טבעית (שכן בירור זה צריך להיעשות, בדרך כלל, בדרך הטבע).

(ליקוטי־שיחות, כרך כ, עמ' 38)

## שכרך הרבה מאד (טו,א)

מה שאתה דואג על קיבול שכרך, שכרך הרבה מאד (רש"י)

יש לשאול, הרי אברהם אבינו היה "עובד מאהבה" (רמב"ם הלכות תשובה פ"י ה"ב), היינו עבודה לשמה, ואיך אפשר לומר שדאג מאי־קבלת שכרו.

יש לומר, שאצל מי שעובד את ה' לשמה, הופך השכר לחלק של עבודתו. כלומר, כאשר הוא מקבל עושר וכבוד בעבור עבודתו, אין הוא חש שהוא מתעשר ומתכבד, אלא שעלידי כך מתרבה כבוד שמים בעולם, שכן הכול רואים שעבודת הבורא מביאה לידי עושר וכבוד. מובן אס־כן, שהיא הנותנת: היות שאברהם עבד את עבודתו מאהבה, בתכלית השלימות, לכן ראה בשכר חלק של עבודת הבורא ולא עניין אישי.

ולא עוד, אלא שדווקא באמירת "שכרך הרבה מאד" רואים את גדולתו האמיתית. שכן מהבטחה זו נראה גודל התבטלותו, אי־חשיבותו בעיני עצמו, עד ששכרו הרב אינו סתירה לעבודתו לשמה, אלא הוא חלק מעבודתו.

(ליקוטי־שיחות, כרך כ, עמ' 45)

## שכרך הרבה מאד (טו,א)

בעל ה"עיקרים" מפרש (מ"ד ספלו), שעל־פי שורת הדין היה צריך להיות שכר המצוות ושכר העבודה זמני, היינו שכר מוגבל, שהרי עבודת האדם היא בהגבלה, והמצוות שהוא עושה גם הן מוגבלות בזמן ומקום. אך בחסד ה' יתברך, שהוא רב חסד, השכר הוא נצחי ובלתי מוגבל – "שכרך הרבה מאד".

\*\*\*

יש להוסיף על כך:

זה גם הפירוש בפסוק (תהילים סב) "ולך ה' חסד, כי אתה תשלם לאיש כמעשהו". לכאורה קשה: אם

# דרכי חינוך והוראה

בין שמים לארץ – בהסתכלות על החיים • מנין שדי באמירת מילה אחת להתוודות? • כשהרבי הקים קרן צדקה בקשר לו' תשרי • האם אפשר לבאר מחלוקת האבן עזרא עם הרס"ג לאור שיחות הרבי? • חידושו של הרבי על ה'בינה לעיתים' • למה הקפיד הרבי להעניק ביד ימין ושהמקבלים ייקחו ביד ימין • ועל חשיבות ראיית בעלי חיים טהורים – "יסודתו בהררי קודש"

כנ"ל ודו"ק".

[והמקור שציינו מהדירי השיחה (הערה 180) הוא מאוחר יותר].

## וידוי בן מילה אחת

מספר פעמים ביאר כ"ק אדמו"ר שלדעת אדמו"ר הזקן והרמ"א באמירת המילה "חטאתי" יוצאים ידי חובת וידוי (ראה בפרטיות 'לקוטי שיחות' כרך יז עמ' 193. המלך במסיבו כרך א' עמ' רלד. תורת מנחם כרך נד עמ' 3-4).

יש להצביע על מקור מפורש בתנ"ך בדברי דוד (שמואל"ב יב, ג) שאמר "חטאתי לה'", והרי "לא דוד ראוי לאותו מעשה [בת שבע ואורי' החיתי]... לומר לך שאם חטא יחיד אומרים לו: כלך אצל יחיד... נאום דוד בן ישי שהקים עולה של תשובה" – עבודה זרה ד, ב.

ואכן, בכד הקמח ערך וידוי (שהרבי ציין לו בלקו"ש שם) הובאו כמה מחז"ל שיכולים להוות מקור מעין זה (אך לא הובא שם ראי' הנ"ל מדוד).

## בין צדקה לתאריך ו' תשרי

בו' תשרי ייסד כ"ק אדמו"ר "קרן חנה" לזיכרון אמו הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה (ראה גם אגרות־קודש כרך כד עמ' רכט). ולהעיר מהשייכות (דו' תשרי) לצדקה לפי

בהתוועדות ש"פ מקץ תשמ"ה ('התוועדות תשמ"ה' כרך ב' עמ' 984) הזכיר הרבי בתור "פתגם הידוע" את הנאמר על הפסוק "בשמים ממעל ועל הארץ מתחת" – שכאשר מדובר אודות עניינים גשמיים, "על הארץ", יש להסתכל על אלו שלמטה ממנו ("מתחת"), וכשמדובר בעניינים רוחניים ("בשמים") – יש להסתכל "ממעל", כלומר, על אלו שנמצאים למעלה ממנו. – עיין שם.

יש להצביע כי מקורו של פתגם זה בספר 'קדושת לוי' לרה"ק לוי יצחק מברדיצ'וב פרשת אמור ד"ה והשיאו אותם עון אשמה וז"ל: "ואם יראה אדם בעצמו מצות ומעש"ט [=ומעשים טובים], צריך להסתכל שיש צדיקים עובדי ה' יומם ולילה אשר אינו מגיע לקרסולי רגליהם ויבין בהסתכלותו בהם מיעוט ערכו ושפלותו.

"לא כן בעסקי עוה"ז כשיש לו מאה זהו [בים], אל יסתכל שיש עשיר יותר ממאה זהו ויקנא עצמו בו רק אדרבא יסתכל במה שלמטה ממנו שיש עני אחד אשר אין לו אפילו פרוטה, והנה רז"ל דרשו 'בשמים ממעל' – זו הנשמה ו'על הארץ מתחת' – זו הגוף' וזהו כוונת הכתוב בשמים כלומר בצרכי שמים דהיינו בצרכי הנשמה מה שנוגע לעבודת הבורא ב"ה תסתכל ממעל.

"על דבר שהוא ממעל לך על הצדיק... ועל הארץ בעסקי הגוף הנוגע לעולם הזה מתחת, פי' תסתכל במה שלמטה ממך שיש עני יותר ממך

דברי הרמב"ם: "נהגו כל בית ישראל להרבות בצדקה ובמעשים טובים ולעסוק במצות מור"ה ועד יום הכיפורים יותר מכל השנה" (הל' תשובה פ"ג ה"ד). וכתב רבינו אפרים, שהכתוב "צדק צדק תרדוף למען תחיה וירשת את הארץ" רומז שהריבוי בצדקה ("צדק צדק תרדוף") בתשרי מסייע להיכתב ולהיחתם לחיים – אימתי הכתוב מדבר, 'וירשת' אותיות ו' תשרי, כלומר, שישה ימים בחודש זה, שהרי בעשיית ישנם רק שישה ימים (דחול) שבהם אפשרית נתינת צדקה".

– אמנם הרבי נשיא דורנו לא הביא רמז זה כי בעצם יש בו הגבלה לצדקה, והרי "צדקה בכל עת זמנה הוא" ובלשון הרבי – "צדקה היא מ"ע שאין הזמן גרמא" (לקו"ש ח"ט עמ' 213).

ולכן גם בשבת ויו"ט אפשר לעשות צדקה על-ידי נתינה של אכילה ושתייה – ואפילו ביום הכיפורים – על-ידי יחס טוב לזולתו וכו'.

## מחלוקת הלוחות ע"פ ביאור הרבי

בשיחות חודש תשרי תשכ"ד ביאר הרבי בהרחבה את החילוקים שבין בית המקדש הראשון לבית המקדש השני – שבזמן בית ראשון היו בני ישראל במדרגת צדיקים, שדוגמתם בתורה הם הלוחות הראשונים שניתנו לבני ישראל בתחילת עבודתם מיד כשנעשו לעם;

ואילו בזמן בית שני – היו בני במעלת בעלי-תשובה, שבתורה זהו עניין הלוחות השניים, שעל-ידיהם ניתוסף לבני ישראל יותר (ראה 'תורת מנחם' כרך לח עמ' 45).

ובליקוטי שיחות כרך ט' עמ' 27 ואילך נתבאר שבית ראשון עניינו המשכת אלוקות מלמעלה למטה, ובית שני ענינו זיכוך ועליית הנבראים (מלמטה למעלה) – ובעוד ריבוי שיחות ניתוספו פרטים רבים.

וכבר נתבארו במאמר ד"ה ביום השמיני עצרת תרפ"ט (נעתק בקצרה ב"היום יום" – י"ז תמוז) החילוקים בין הלוחות הראשונים והשניים – וראה בארוכה תורה שלמה תשא בכמה מקומות. ולאור דברים אלו אולי יש לבאר פלוגתת הראב"ע עם הרס"ג בעניין לוחות-הברית (תשא

לד, א), שהראב"ע הביא "ויאמר הגאון" [הוא הרס"ג ז"ל – ראה 'לקוטי שיחות' כרך כא עמ' 153 הערה 71 בשולי הגיליון] "כי השניים נכבדים מהראשונים". ועל זה השיג הראב"ע: "הם כדברי חלום לא מעלים ולא מורידים" – "כי הראשונים היו מעשה אלקים, והשניים מעשה משה".

והנה פשוט שלא נחלקו (כל כך) במציאות, אלא בעיקרון: לדעת הראב"ע, העיקר זו ה'המשכה' דאלוקות מלמעלה למטה, ולרס"ג העיקר הוא ה'העלאה' דהנבראים מלמטה למעלה.

עוד בענין זה: הנה ב'העמק דבר' (תשא שם) ביאר את דברי הרס"ג דבלוחות הראשונים לא ניתן כוח החידוש לחדש דבר הלכה, מה שאין כן בלוחות השניים ניתן לכל תלמיד כוח לחדש כו', אע"פ שקדושת הלוחות הראשונים הייתה נעלית מהשניים.

ולאור המבואר ב'לקוטי שיחות' כרך כט שיחה א' לפרשת שופטים, בביאור דברי חז"ל "מכל מה שבראתי איני אוהב אלא את הדין" והמשל מאהבת המלך לבנו הקטן (דברים רבה פרשה ה' פיסקא ז) – החידוש בגדר משפט (דין) דישראל – שבכוחם לא רק להבהיר דיני התורה אלא לחדש (בהתאם לכללי התורה) בתורה, עיי"ש בהשיחה, הנה על-פי ה'העמק דבר', ענין זה נתחדש בלוחות השניים דווקא, ובעניין זה דיבר הרס"ג, מה שאין כן הראב"ע.

## חשיבות לימוד כללי הלימוד

כך מתבטא הרבי ב'התוועדויות תשמ"ה' כרך ב' עמ' 1261:

"...רואים במוחש שבהעדר לימוד וידיעת 'כללי הלימוד', עלולים לטעות בעניינים פשוטים ועיקריים... עלולים ללמוד ולפלפל כו' מתוך גישה בלתי נכונה... 'כללים' [הנדרשים] כיצד לגשת ללימוד הש"ס, כללים שמן הראוי להקדימם ללימוד הש"ס, כדי שהלימוד יהיה כדבעי" (וראה במבוא ל'כללי רמב"ם' קה"ת תנש"א (תשנ"ב) עמ' 17).

דברים בעניין זה כותב רבי משה חאגיז בספרו 'משנת חכמים' (על מ"ח דברים שהתורה נקנית בהם – נדפס בוואזנבק בשנת תצ"ג) מעלת

התלמוד אות כז:

"כשיהיה התלמיד הגון, ילמדנו באיזה שעות ביום דרכי הגמרא, כי הם כמו מפתחות להיכנס בנקל לעיון הגמרא.

"וכבר כתב אדוני אבי ז"ל דכמה קולות ניתנים לפעמים בישיבות בקושיות והויות מחסרון הכללים, וצריך לפשפש אחריהם ולחזור עליהם תמיד... גם חובה על המלמד שילמד לתלמידים דרכי ההוראה ופסק דין היוצא מכל לימוד הלכה שלומד עמהם..."

## חשיבות יד ימין

בעת חלוקת "כוס של ברכה", "לעקאח", שטרות לצדקה וכו' – הקפיד הרבי להושיט ביד ימין, וכן הקפיד שייקחו גם כן בצד ימין, וכשמישהו לקח ביד שמאל העיר לו על כך או שאלו אם הוא איט"ר יד.

וכך כתב ב'נוהג כצאן יוסף' ערך לימוד אות יב: "לעולם ירגיל אדם את בניו שיהיו מן המיימינים ולא מן המשאילים, רצוני שיעשו כל צרכם ביד ימינם, כי מדה מגונה היא לשמש ביד שמאל".

## "העמידו תלמידים הרבה"

ב'לקוטי שיחות' כרך ט"ו ב עמ' 469 נדפס "ממכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א":

"בהיות פעם לביקור הרב סוויפט הואיל כ"ק מו"ח אדמו"ר לאמר לו, הדיוק "והעמידו תלמידים הרבה" ולא רבים – זיי זאלן לאנג זיין תלמידים..." [=שיהיו תלמידים לזמן ארוך].

והנה שורש פירוש זה – של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ – נמצא ב'בינה לעתים' (מהרב עזרי' פינ'ו) דרוש לו:

"והעמידו תלמידים הרבה – לא אמר תלמידים רבים, אלא הרבה, רצונו לצוות את האבות שיעמידו את בניהם שיהיו תלמידים זמן הרבה – שיתמידו בלימוד, ולא שבמיטב לימודם יוציאו לפרקמטיא או למלאכה".

אך לפי פירוש הרבי את דברי כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ יש בדברים משמעות עמוקה יותר:

"ואולי יש לפרש, שתמיד בכמות (בזמן) ובאיכות (במהות) יהיו בבחינת תלמידים לקבלת ולשגשוג וכו'".

## ראיית בעלי חיים טהורים לקטנים

בשנת תשד"מ עורר הרבי שמן הראוי להשתדל שילדי ישראל בגיל החינוך יבואו במגע רק עם צעצועים בדמות בעלי חיים טהורים ולא להיפך, וכן בנוגע להוצאה לאור של פרסומים המכילים ציורים ותמונות של בעלי-חיים – להשתדל שיהיו אלו ציורים של בעלי-חיים טהורים דווקא.

בספר "חוט המשולש" (עמ' יב) מסופר על הנהגת אמו של ה'חתם סופר': "בעת הולכתו אמו לבית הספר, בכל פעם תלט פניו באדרתה לעצום עיניו מראות כל דבר טמא".

יתכן שלזה כיוון בספר 'גבעת שאול' (הג"מ שאול בראך אב"ד קאשוי) שנדפס בשנת תרצ"ד אות שכא:

"ותראו את שקוציהם וגו' פן יש בכם שורש פורה ראש ולענה (דברים כט, טז"ז) יש לומר, דגדול כח הראיה, וספרו אנשים צדקניות שכסו פני ילדיהם כשהולכים לבית הספר שלא יראו דבר טמא..."